norden

SEKTORPROGRAM

Arbetsliv

Ett inkluderande arbetsliv
med fokus på unga

Sveriges ordförandeskap i
Nordiska ministerrådet 2013

Arbetsliv – ett inkluderande arbetsliv med fokus på unga

Program för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2013

ISBN 978-92-893-2452-6

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2012-776>

ANP 2012:776

© Nordiska ministerrådet, Köpenhamn 2012

Design: Jette Koefoed/Nordiska ministerrådet

Foto: ImageSelect; Karin Beate Nøsterud/norden.org

Upplaga: 1000

Tryck: Rosendahls-Schultz Grafisk

Printed in Denmark

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Telefon (+45) 3396 0200

www.norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet ska stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

SEKTORPROGRAM

Arbetsliv

Ett inkluderande arbetsliv
med fokus på unga

Sveriges ordförandeskap i
Nordiska ministerrådet 2013

Förord

Det finns en lång tradition av nordiskt samarbete inom arbetslivsområdet och Sverige kommer under 2013 att leda och förvalta detta samarbete. De nordiska ländernas gemensamma värdegrunder och många likheter ger goda förutsättningar för att lära av varandras erfarenheter och stärka möjligheterna att möta vår tids gemensamma utmaningar.

Sveriges ordförandeskap inom Ministerrådet för arbetsliv (MR-A) kommer att bygga vidare på temat om ett inkluderande arbetsliv som var i fokus redan under det norska ordförandeskapet 2012. Vi vill lyfta fram lärdomar och goda exempel på insatser som har visat på bra resultat för att få fler människor i arbete och minska riskerna för utanförskap. Detta är särskilt viktigt i tider av global ekonomisk oro. En angelägen fråga som kommer att få stor uppmärksamhet inom vårt ministerråd under 2013 är ungdomars situation på arbetsmarknaden.

Utöver de mer traditionsbundna samarbetena inom arbetsmarknads-, arbetsmiljö- och arbetsrättsområdet kommer vi under det svenska ordförandeskapet även att fokusera på integrationen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund.

Under min tid som arbetsmarknadsminister har jag besökt alla nordiska länder och fått ta del av goda exempel på effektiva insatser för dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Jag uppskattar det nordiska samarbetet och har stor behållning av den erfarenhetsutväxling som sker mellan länderna. Jag hoppas att vi under det svenska ordförandeskapet får möjlighet att bredda vår kunskap om sysselsättningsskapande åtgärder och om hur arbetslivet i Norden kan bli mer inkluderande.

Hillevi Engström
Arbetsmarknadsminister

Arbetsliv

Ett inkluderande arbetsliv med fokus på unga

I en allt mer globaliserad värld blir de nordiska arbetsmarknaderna mer och mer utsatta för konkurrens. En långsiktig huvudutmaning är därför att stärka de nordiska arbetsmarknadernas omställningskapacitet och konkurrenskraft. En annan långsiktig utmaning är den demografiska utvecklingen som innebär att andelen äldre av befolkningen kommer att öka märkbart under kommande år. Det kommer på sikt att innebära att andelen i förvärsaktiv ålder måste öka för att tillmötesgå ett växande behov av välfärdstjänster och för finansieringen av de nordiska välfärdsstaterna framöver. Detta ställer krav på att de nordiska länderna kan mobilisera arbetskraften och möjliggöra att allas förmåga till arbete kan tas tillvara.

Detta gäller särskilt för dem som i dag har svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden och riskerar långtidsarbetslöshet eller utanförskap. Det berör till exempel personer med ohälsa eller funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, utrikes födda, personer med kort utbildning eller utbildning som inte är gångbar och äldre. Det är viktigt att stärka sysselsättningsmöjligheterna för dessa och göra arbetslivet mer inkluderande. Därtill är det viktigt att även lyfta fram goda nordiska exempel som syftar till att förhindra långtidsarbetslöshet på både kort och lång sikt.

En viktig pusselbit för en lyckad etablering på arbetsmarknaden är att få en bra start på yrkeslivet i unga år. Det är betydelsefullt ur såväl samhällets som de ungas perspektiv. För unga kvinnor och män som drabbas av arbetslöshet innan de har fått chansen att etablera sig på arbetsmarknaden kan vägen till etablering bli svår och lång. Det kan även leda till att vuxenlivet, familjebildning och eget boende sker senare i livet. Risken är stor att ungdomarna hamnar i ett utanförskap som kan vara svårt att bryta. De nordiska länderna har en stor utmaning i att bryta detta utanförskap och skapa fler vägar till jobb för unga. Ungas situation på arbetsmarknaden kommer därför att vara ett övergripande tema under Sveriges ordförandeskap.

Jobbtoppmöte om unga

Det finns många gemensamma drag i ungas situation i de nordiska länderna. Ett vanligt förekommande problem är att många som inte slutför sin utbildning har svårt att få en fast förankring på arbetsmarknaden. Det är också ett faktum att arbetslösheten bland utrikes födda ungdomar är betydligt högre än bland inrikes födda. Det finns många problemställningar att diskutera och lyfta fram när det gäller ungas etablering på arbetsmarknaden. Under Sveriges ordförandeskap anordnas därför ett jobbtoppmöte om unga som ska äga rum i Stockholm den 16 maj. Detta sker i samband med att de nordiska statsministrarna möts. Förutom Arbetsmarknadsdepartementet och Ministerrådet för arbetsliv kommer flera andra departement och ministerråd att vara involverade i arrangemanget. Under hela dagen kommer goda nordiska exempel att lyftas fram som visar på hur verksamheter, politik och projekt har underlättat ungas etablering på arbetsmarknaden. Samtidigt kommer en konferens med deltagande från bland annat statsministrarna, arbetsministrarna och den svenska finansministern att äga rum. Inför denna konferens kommer underlagsrapporter att tas fram som analyserar ungas övergång från skola till arbetsliv, ungas situation på arbetsmarknaden och ungas utanförskap i Norden.

Ungas arbetsmiljö

En attraktiv arbetsmiljö som är inkluderande och som förebygger arbetsrelaterade hälsoproblem utgör en viktig del för att kunna säkerställa att så många som möjligt kan delta i arbetslivet. Som ett led i det svenska ordförandeskapets fokusering på unga kommer även ungas arbetsmiljö att särskilt lyftas fram. Detta kommer att ske i samarbete med den svenska ILO-kommittén. Ungdomar löper större risk än äldre att råka ut för arbetsolyckor. Det finns dock fler aspekter att belysa än arbetsolyckor eftersom det handlar om arbetsmiljöförhållanden bland unga. Hur ser till exempel ungdomars förutsättningar ut samt vilka arbetsmiljörelaterade utmaningar möts de av när de träder in i arbetslivet? Hur skiljer sig arbetsmiljöförhållanden och risken för arbetsplatsolyckor och ohälsa åt mellan unga kvinnor och män? Det svenska ordförandeskapet planerar att tillsammans med ILO-kommittén anordna en konferens på temat ungas arbetsmiljö. Det blir fokus på nordiska erfarenheter men också internationella utblickar. NIVA, den Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet, kommer att vara medarrangör i evenemanget som preliminärt äger rum i Stockholm i oktober 2013.

Integration på arbetsmarknaden för utrikes födda

En stor utmaning för de nordiska länderna är att skapa goda förutsättningar för en bra integration som säkerställer allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett bakgrund. Personer med utländsk bakgrund utgör en viktig arbetskraftsresurs då behovet av fler förvärvsarbetande blir allt mer påtagligt. Fler utrikes födda måste ges möjlighet att komma in på arbetsmarknaden eftersom arbete är en viktig förutsättning för en lyckad integration.

Under ordförandeskapsåret blir det ett särskilt fokus på integrationen på arbetsmarknaden för utrikes födda. Integrationsminister Erik Ullenhag kommer att bjuda in sina nordiska kollegor till ett informellt ministermöte i november 2013.

Samtidigt som det informella ministermötet äger rum anordnas det en konferens om ett inkluderande arbetsliv med fokus på utrikes födda där skillnader, likheter och goda integrationsexempel kommer att presenteras och diskuteras. Inför detta evenemang har Statistiska Centralbyrån fått i uppdrag att ta fram en nordisk rapport som innehåller fakta och analyser om integrationen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. Denna rapport kommer att ligga till grund för diskussioner och presentationer. Även andra pågående och färdigställda nordiska rapporter som avser utrikes födda och integrationen på arbetsmarknaden kommer att presenteras på konferensen. I samband med detta evenemang kommer även ungas situation på arbetsmarknaden att uppmärksammas då utanförskapet på arbetsmarknaden är ett särskilt stort problem bland unga med utländsk bakgrund.

Gränshindersarbetet

Under det norska ordförandeskapet har gränshindersfrågorna varit i fokus i samband med att den nordiska expertgruppen under våren 2012 överlämnade sin gränshindersrapport. Gränshinder som avser arbetsmarknad, sociala frågor och social trygghet har belysts i rapporten. Ministerrådet för arbetsliv och Ministerrådet för social- och hälsopolitik har behandlat resultaten och slutsatserna av rapporten. Sverige har fått i uppgift att överta arbetet som det norska ordförandeskapet startade med att försöka finna lösningar på en del av gränshindren som ingår i gränshindersrapporten.

Ett nytt samarbetsprogram 2013–2016

Under 2012 har arbetet med att ta fram ett nytt samarbetsprogram inom arbetslivsområdet för åren 2013–2016 genomförts. I samarbetsprogrammet fastslås den strategiska inriktningen för det formella nordiska regeringssamarbetet inom arbetslivsområdet för kommande år. Fokus ligger på de långsiktiga utmaningar som är en följd av globaliseringen och den demografiska utvecklingen, men samarbetet kan också vid behov prioritera mera konjunkturrellt betingade utmaningar som kan uppstå. Programmet börjar gälla i samband med att Sverige övertar ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet.

Övrigt samarbete

Under det svenska ordförandeskapet inom Ministerrådet för arbetsliv kommer samarbete med en mängd olika aktörer att ske. Detta omfattar bland andra arbetsmarknadens parter som har en central plats i det nordiska samarbetet inom arbetslivsområdet. I samband med anordnandet av Jobbtoppmötet kommer ett fördjupat samarbete att ske med andra ministerråd och sektorer, men även med olika företag, myndigheter, institutioner och intresseorganisationer i Norden. I övrigt kan nämnas att Ministerrådet för jämställdhet kommer att genomföra en konferens om deltid, kön och ekonomisk fördelning under ordförandeskapsåret.

Preliminärt kalendarium 2013

Ministermöte och konferenser

16 maj	Jobbtoppmöte om unga, Stockholm
augusti	Ministerrådet för Arbetsliv (MR-A), Övertorneå
9 oktober	Konferens om ungas arbetsmiljö, Stockholm
november	Informellt ministermöte med integrationsministrarna, Stockholm
november	Konferens om ett inkluderande arbetsliv med fokus på utrikes födda

Ämbetsmannakommitté- och utskottsmöten samt möten i arbetsgrupper

13–14 mars	Arbetsmarknadsutskottet, Stockholm
4–5 april	Arbetsmiljöutskottet, Island
13–14 maj	Arbetsrättsutskottet, Danmark
april	Ämbetsmannakommittén för Arbetsliv (ÄK-A), Stockholm
våren	Nordisk-baltisk-polska EU-informationsgruppen, Bryssel
hösten	Arbetsmarknadsutskottet, Danmark
hösten	Arbetsmiljöutskottet, Stockholm
hösten	Arbetsrättsutskottet, Finland
hösten	Ämbetsmannakommittén för Arbetsliv (ÄK-A), Danmark
hösten	Nordisk-baltisk-polska EU-informationsgruppen

norden

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 København K

www.norden.org

REGERINGSKANSLIET

Arbetsmarknadsdepartementet

Ytterligare information om
Sveriges ordförandeskap i
Nordiska ministerrådet fås på
www.regeringen.se/norden2013

**Kontaktuppgifter för
ordförandeskapet
Arbetsmarknadsdepartementet**
SE-103 33 Stockholm
Sverige
Telefon (växel):
+46 8 405 10 00